

Nota Recreatief medegebruik, landschap en cultuurhistorie

**Op 15 december 2011 vastgesteld door het Algemeen Bestuur van
Waterschap Amstel, Gooi en Vecht**

Korte Ouderkerkerdijk 7
Amsterdam
Postbus 94370
1090 GJ Amsterdam
T 0900 93 94 (lokaal tarief)
F 020 608 39 00
KvK 41216593

www.agv.nl

15 december 2011

Samenvatting

'Water is ook om van te genieten!'. Dat is de boodschap die AGV uitdraagt in het Waterbeheerplan 2010-2015. AGV heeft daarbij een wensbeeld voor 2027 voor ogen, waarbij AGV genieten van water waar mogelijk wil faciliteren. De behoefte aan recreatie op, aan en in het water zal de komende jaren naar verwachting groeien. AGV vindt het een belangrijke maatschappelijke neventaak om tegemoet te komen aan die groeiende behoefte. Beleving en het genieten van water dragen ook bij aan begrip en draagvlak voor de kerntaken van het waterschap: het zorgen voor een veilig en gezond watersysteem en daarnaast voor het uitvoeren van vaarweg- en nautisch beheer. De speelruimte van AGV voor recreatie, cultuurhistorie en landschap, wordt bepaald door de *verantwoordelijkheid* van AGV voor deze zaken, en het *beschikbare budget*. Beiden zijn beperkt. De kunst is dan ook om kansen te grijpen als ze zich voordoen, slim te combineren en samen te werken met andere partijen. AGV wil daarbij doorgaan op de al eerder ingeslagen weg. Dat wil zeggen:

- Kansen onderzoeken en benutten om, binnen de kerntaken van het waterschap, (mee) te werken aan maatregelen op het gebied van recreatief medegebruik, cultuurhistorie en landschap;
- Meewerken en/of -betalen aan passende initiatieven van derden;
- Meedenken in landelijke en regionale platforms;
- Communicatie.

Deze nota bevat uitgangspunten en criteria voor het nemen van besluiten over maatregelen op het gebied van recreatief medegebruik, landschap en cultuurhistorie. Het beleid past binnen de doelstellingen van de Waterwet.

Water om van te genieten

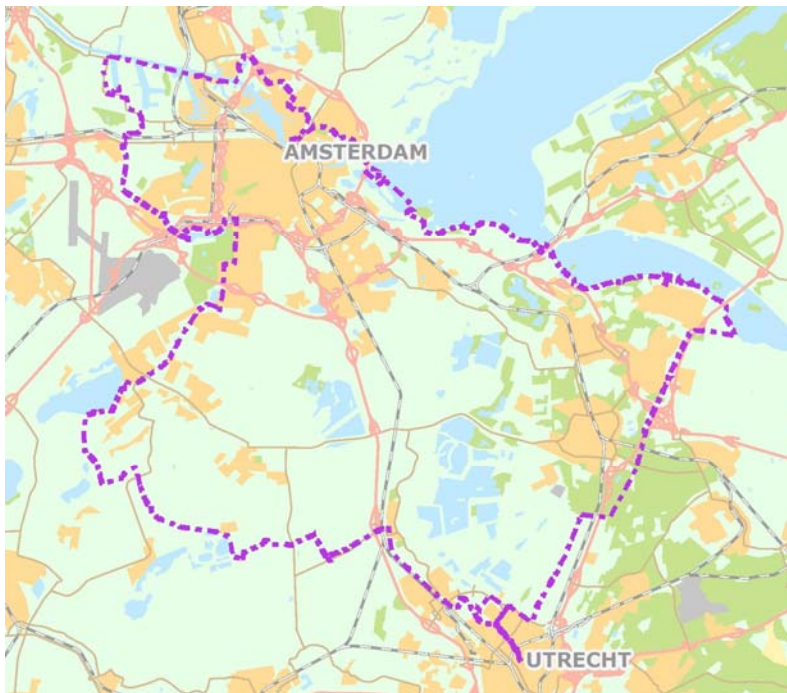
Inhoud

Samenvatting		3
1	Doel en afbakening van de nota	5
1.1	Doel	5
1.2	Afbakening	5
2	Visie van AGV op recreatief medegebruik, landschap en cultuurhistorie	7
2.1	Huidige situatie en terugblik	7
2.2	Wensbeeld	9
2.3	Visie op de rol van AGV	10
3	Kaders	11
3.1	Wetgeving, beleid en verantwoordelijkheid van rijk, provincies en gemeenten	11
3.2	Beleid, verantwoordelijkheid en regelgeving van AGV zelf	12
3.3	Beschikbare middelen	14
4	Van visie naar praktijk	16
4.1	Kansen onderzoeken en benutten binnen de kerntaken van het waterschap	16
4.2	Meewerken en/of –betalen aan passende initiatieven van anderen	17
4.3	Criteria voor beoordelen en prioriteren van plannen	18
4.4	Meedenken in landelijke en regionale platforms	21
4.5	Communicatieplan	21
Referenties		23

1 Doel en afbakening van de nota

1.1 Doel

'Water is ook om van te genieten!'. Dat is de boodschap die AGV uitdraagt in het Waterbeheerplan 2010-2015. AGV wil genieten van water waar mogelijk faciliteren en ziet dat als een belangrijke maatschappelijke neventaak. De behoefte aan recreatie op, aan en in het water zal de komende jaren naar verwachting groeien. AGV vindt het belangrijk om waar mogelijk tegemoet te komen aan die groeiende behoefte. Beleving en het genieten van water dragen ook bij aan begrip en draagvlak voor de kerntaken van het waterschap: het zorgen voor een veilig en gezond watersysteem en daarnaast voor het uitvoeren van vaarweg- en nautisch beheer. Ook dat is een reden voor AGV om invulling te willen geven aan de taak 'recreatief medegebruik, landschap en cultuurhistorie'. In deze nota staat op welke manier AGV dat wil doen. De nota bevat geen nieuw beleid, maar een uitwerking van al eerder geformuleerd beleid (§ 3.2). De nota dient als uitgangspunt voor het nemen van besluiten over maatregelen op het gebied van recreatief medegebruik, landschap en cultuurhistorie. Het beleid past binnen de doelstellingen van de Waterwet. Het beleid in deze nota betreft het beheergebied van AGV.

1.2 Afbakening

Deze nota is aangekondigd in het *Waterbeheerplan AGV (WBP) 2010-2015* en het huidige *Collegeprogramma van AGV (2009)*. Met deze nota komt de *nota Verbeteren Recreatief Gebruik* uit 2003 te vervallen, evenals de *nota Omgaan met landschap en cultuurhistorie* uit 2002.

Het watersysteembeheer en het nautisch - en vaarwegbeheer komen in deze nota niet aan de orde. Voor deze taken geldt specifiek beleid en regelgeving¹. Ook maatregelen voor zwemwateren komen in deze nota niet aan de orde. Hierin volgt het waterschap de Europese Zwemwaterrichtlijn. Tot slot gaat de nota ook niet in op de zorg voor archeologische waarden. Hiervoor houdt het waterschap zich aan het *Europese verdrag van Malta/Valletta* waarvan de uitgangspunten in Nederland zijn vastgelegd in de nieuwe *Monumentenwet*.

Wandelpad AGV: over keringen van het waterschap

¹ Voor het vaarweg- en nautisch beheer gaat het bij specifiek beleid en regelgeving onder meer om: de Scheepvaartverkeerswet, de Binnenvaartwet, het Binnenvaartpolitierglement, de Richtlijnen Vaarwegen 2005, de provinciale Scheepvaartwegenverordening, de AGV-Verkeersbesluiten Vaarwegen, de eigen Keurbepalingen en relevante Beleidsregels voor Watervergunningen en Watertoets, de nota Vaarwater op orde, oeverzoneringskaarten

2 Visie van AGV op recreatief medegebruik, landschap en cultuurhistorie

2.1 Huidige situatie en terugblik

Het watersysteem met sloten, meren en kanalen heeft veel te bieden voor de recreatie. Recreanten zoals motorbootvaarders, passagiersvaarders op passagiersschepen, zeilers, windsurfers, roeiers, kanoërs, zwemmers, pootjebaaiers, sportduikers, sportvissers, en ook oeverrecreanten vinden er hun vrijetijdsbesteding. De (recreatie)plassen vervullen hierin een hoofdrol, en ook de vaarten en rivieren bieden volop watervermaak. Als er ijs is wordt er - soms massaal - geschaatst. Het grootste deel van het beheergebied is cultuurhistorisch en landschappelijk zeer waardevol. In het beheergebied zijn in 2004 circa 300 watergerelateerde objecten en elementen met een cultuurhistorische waarde geïnventariseerd. Deze elementen zijn voorzien van een advies voor behoud of herstel. Voorbeelden zijn de binnenstad van Amsterdam en de vesting Naarden, de nationale landschappen rond de Stelling van Amsterdam, de Oude Waterlinie en het rijksmonument de Nieuwe Hollandse Waterlinie, en ook de verkavelingspatronen in het Groene Hart, de talrijke petgaten in het oude veenlandschap en de door veenaafgraving ontstane plassen. De Amsterdamse grachtengordel en de Stelling van Amsterdam staan beide op de werelderfgoedlijst van Unesco.

In 2003 heeft AGV de nota Verbeteren recreatief gebruik vastgesteld. Daarin is nagegaan wat de wensen waren van provincies, gemeenten, terreinbeheerders, belangenorganisaties en andere partijen, voor het recreatief gebruik van wateren, oevers en waterkeringen.

De belangrijkste gewenste maatregelen, nodig om de recreatieve voorzieningen en verbeteringen te realiseren, zijn toen in beeld gebracht. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen gewenste maatregelen waarvan was voorgesteld dat het waterschap deze zou trekken en maatregelen waarvoor dat niet het geval is. Voor deze laatste is wel een voorstel voor een trekker gedaan, en is aangegeven wat de inbreng van het waterschap zou zijn.

De maatregelen waarvan was voorgesteld dat het trekkerschap bij AGV ligt, zijn inmiddels alle uitgevoerd, behoudens twee maatregelen die in 2011 en 2012 in uitvoering gaan. Deze betreffen het aanbrengen van uittreedmogelijkheden in de Weespertrekvaart en het haalbaarheidsonderzoek naar het verbeteren van de toegankelijkheid van de vaarten in de Vechtstreek dat in opdracht van de ILG-gebiedscommissie Amstel, Gooi- en Vechtstreek wordt uitgevoerd. Zie het kader voor verdere informatie.

Van de gewenste maatregelen uit de nota waarvan het trekkerschap niet bij het waterschap lag, is niet nagegaan wat de huidige stand van zaken is.

Stand van zaken van maatregelen uit de nota Verbeteren Recreatief gebruik die AGV in principe zou trekken (maatregelen M1 t/m M8 in de nota):

- *een haalbaarheidsstudie naar het verbeteren van de toegankelijkheid van de vaarten in de noordelijke Vechtstreek voor motorvaartuigen, kanovaart en schaatsers: een betere toegankelijkheid is in 2010 door de watersportpartners*

uitgewerkt in het wensbeeld Vaart in de Vaart. De mogelijkheden en haalbaarheid daarvan worden in opdracht van de ILG AGV gebiedscommissie in 2011 en 2012 onderzocht. Daarnaast heeft AGV kano overstapplaatsen gerealiseerd, onder andere bij de Keetpoortsluis bij Muiden en bij de Zuidersluis in de 's-Gravelandsevaart.

- het opstellen van een baggerplan: het baggerplan is opgesteld en in uitvoering;*
- het openstellen en opknappen van een aantal aanlegplaatsen langs de Weespertrekvaart en de Kromme Mijdrecht: in 2007 is een Verkeersbesluit genomen waarin staat waar er onder andere in de Weespertrekvaart en de Kromme Mijdrecht afgemeerd mag worden. De aanlegplaatsen zijn opgeknapt;*
- onderzoek naar de haalbaarheid van een maalstop en vaarverbod ten behoeve van schaatser en het opstellen van IJsnote's voor de regio's Amstel en Gooi en Vecht: de IJsnote AGV is in december 2009 vastgesteld en na de vorstperiode eind 2009 begin 2010 in 2010 geëvalueerd;*
- het realiseren van uittreedmogelijkheden in de Weespertrekvaart (bij Diemen): uitklimtrapjes worden aangebracht, als de nieuwe oeverbeschoeiing wordt geplaatst (geplande start uitvoering najaar 2012);*
- onderzoek en uitvoeren van mogelijkheden om confrontaties tussen duikers en zeil- en motorvaart op de Spiegelplaspolderplas en de Wijde Blik te voorkomen: op de Spiegelplas is een duikzone bepaald en gemarkeerd;*
- haalbaarheidsonderzoek naar het openstellen van dijken in Amstelland voor fietsers en/of wandelaars in Amstelland, en in de Vechtstreek: dit onderzoek is voor zowel de waterkeringen in Amstelland als in de Vechtstreek uitgevoerd en in januari 2009 afgerond.*

Ook buiten de hiervoor genoemde maatregelen heeft het waterschap de afgelopen jaren veel gedaan aan het in stand houden en verbeteren van de mogelijkheden voor recreatief medegebruik, cultuurhistorie en landschap. Het ging om maatregelen die de belevingswaarde en het recreatief medegebruik van water en oevers ten goede komen, en die nauw samenhangen met het reguliere waterbeheer, nautisch beheer en/of vaarwegbeheer. Daarnaast ging het ook om actief meedenken en/of financieel bijdragen aan maatregelen van derden.

Voorbeelden van maatregelen die AGV heeft uitgevoerd of waaraan AGV medewerking heeft verleend:

- de ontwikkeling van een AGV wandelroute op de primaire kering langs het Gooimeer;*
- het plaatsen van spiegels bij kruisingen met het Amsterdam-Rijnkanaal om de oversteek veiliger te maken;*
- afschaffing van de middagsluiting van de bruggen over de Vecht (na een proef in 2008);*
- de realisatie van rust- en overstapplaatsen voor kano's;*
- de aanleg van een botenhelling bij de Pondschoekersluis;*
- diverse maatregelen in het kader van het Restauratieplan Vecht (zoals een milieuservicepunt, de realisatie van 120 à 130 aanlegplaatsen, en ongeveer 10 opstap-/overdraagplaatsen voor kano's);*
- landschappelijke inpassing van de boezemkaden in Amstelland;*

- een compenserend landschapsplan in het kader van Kadereconstructie 't Gein, specifiek gericht op zoveel mogelijk behoud van karakteristieke bomen of boomgroepen en aanliggende cultuur- en landschap bepalende bebouwing.
- funderingsonderzoek en groot onderhoud van het monument Gemeenlandshuis;
- herstel van de damsluis in De Kwakel (Stelling van Amsterdam) (met ILG-subsidie);
- herstel van het sluizencomplex Oud Zuilen (Nieuwe Hollandse Waterlinie) (met ILG-subsidie);
- restauratie van de Oude Molen te Osdorp.

Kano-overstapplaats bij de Weerdsuis, Utrecht en bij de sluis 't Hemeltje bij de Vecht

2.2 Wensbeeld

AGV heeft het wensbeeld voor 2027 voor recreatief medegebruik, cultuurhistorie en landschap beschreven in het Waterbeheerplan:

In 2027 wordt volop gerecreëerd op en langs de wateren en waterkeringen in het AGV-gebied. Deze bieden extensieve recreatiemogelijkheden dicht bij huis, niet alleen voor bewoners van het AGV-gebied, maar voor de gehele Randstad. Er is in het gebied voldoende gelegenheid om te zwemmen in open water. De waterkwaliteit en de inrichting van deze locaties maakt veilig en plezierig zwemmen mogelijk, ook in de grotere waterpartijen in en rond Amsterdam zoals de Sloterplas, de Oudekerkerplas en de Gaasperplas. De ecologie van deze wateren kan naast de recreatiefunctie goed gedijen.

De waterrijke landschappen rond de stad - zoals langs de Amstel, richting Muiden en Weesp, Botshol – met hun variatie en hun landschappelijke en cultuurhistorische rijkdom zijn goed ontsloten voor langzaam verkeer en wandelaars. Hiertoe zijn onder andere in samenwerking met provincie en gemeenten diverse wandel- en fietspaden langs wateren en op waterkeringen aangelegd.

In samenwerking met de recreatie- en plessenschappen en de watersportorganisaties is de watersport goed gefaciliteerd met voldoende aanleg- en wachtplaatsen, vlotte brug- en sluisbediening en milieuservicepunten.

Er is goede afstemming met de gemeenten die voor de wateren binnen hun grenzen hebben gezorgd voor landschappelijk ingepaste recreatieve voorzieningen, ook langs water en op dijken binnen de bebouwde kom.

Waterbeheer en watererfgoed worden in 2027 gezien als meerwaarde voor de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving. Inwoners en bezoekers van AGV-gebied ervaren de wateren, dijken, gemalen, sluizen en bruggen als een onmisbaar onderdeel van het landschap en de cultuurhistorie van het gebied. De eigen AGV-objecten met een cultuurhistorische waarde dragen hier wezenlijk aan bij.

2.3 Visie op de rol van AGV

AGV ziet recreatief medegebruik, cultuurhistorie en landschap als een belangrijke taak: weliswaar geen waterstaatszorgtaak, maar wel een belangrijke neventaak van het waterschap als overheid. De visie van AGV op de invulling van deze taak is: doorgaan op de ingeslagen weg, om daarmee het wensbeeld voor 2027 dichterbij te brengen. Dat wil zeggen:

- Kansen onderzoeken en benutten om, binnen de hoofdtaken van het waterschap inzake het watersysteembeheer en daarnaast de taken ten aanzien van het vaarweg- en nautisch beheer, (mee) te werken aan maatregelen op het gebied van recreatief medegebruik, cultuurhistorie en landschap;
- Meewerken en/of -betalen aan passende initiatieven van derden;
- Meedenken in landelijke en regionale platforms;
- Communicatie.

De achtergrond van deze visie is dat AGV water, landschap en cultuurhistorie ziet als elementen om van te genieten. Recreatie in en om het water is een bron van plezier en draagt bij aan een betere benutting van het watersysteem. Historische waterstaatkundige werken dragen bij aan een leesbaar landschap, waarmee het verhaal van onze cultuurhistorie en waterbeheer aan een ieder kan worden verteld.

Recreatief medegebruik maakt ook het watersysteem beter zichtbaar voor het publiek en vergroot het draagvlak voor het beheer ervan. Aandacht voor recreatief medegebruik, cultuurhistorie en landschap draagt dus ook wezenlijk bij aan een goede uitvoering van de hoofdtaken van het waterschap inzake het watersysteembeheer en de taken ten aanzien van het vaarweg- en nautisch beheer.

3 Kaders

De kaders waarbinnen AGV recreatief medegebruik, cultuurhistorie en landschap behartigt, zijn wet- en regelgeving (onder andere Waterwet), het beleid en de verantwoordelijkheid van Rijk, provincies en gemeenten en het beleid en de verantwoordelijkheid van het waterschap zelf (§ 3.2). Ook het beschikbare budget vormt een kader.

3.1 **Wetgeving, beleid en verantwoordelijkheid van rijk, provincies en gemeenten**

Waterwet

De Waterwet geeft als een van de doelstellingen "het vervullen van maatschappelijke functies door watersystemen". De provincies leggen functies vast in hun plannen. De waterbeheerders hebben de opdracht om invulling te geven aan hun maatschappelijke neventaken zoals recreatief medegebruik, landschap en cultuurhistorie en daarmee bij te dragen aan de realisering van deze doelstelling.

Rijksbeleid en - verantwoordelijkheid

Het beleid op hoofdlijnen op het gebied van recreatie, cultuurhistorie en landschap komt van het rijk. Het rijk is verantwoordelijk voor de Beleidsvisie Recreatietourvaart Nederland en voor (het onderhoud van) Rijksmonumenten. Vooral het beleid van het ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie, om de toegankelijkheid van het landelijk gebied voor recreatie te vergroten, is relevant voor AGV. Ook het Nationaal Waterplan van het ministerie van Infrastructuur en Milieu bevat een paragraaf over recreatie. Het rijk stelt geld ter beschikking via het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG).

Provinciaal beleid en - verantwoordelijkheid

De provincies zijn verantwoordelijk voor de openluchtrecreatie. De provincies werken hun beleid voor recreatie, landschap en cultuurhistorie uit in onder meer het provinciale Waterplan en in provinciaal monumentenbeleid. Ook de recent uitgebrachte coalitieakkoorden zijn relevant. Volgens het coalitieakkoord van de provincie Noord-Holland gaat de provincie aan de slag met een nieuwe Agenda Recreatie & Toerisme en een visie op waterrecreatie. Provincies zijn trekker van een aantal grote gebiedsgerichte projecten (bijvoorbeeld de Nieuwe Hollandse Waterlinie). Ze zijn verder verantwoordelijk voor aanlegplaatsen en voorzieningen langs vaarwegen die ze zelf beheren.

De provincie Noord-Holland heeft als doelstelling: het ontwikkelen van de provincie als toeristische trekpleister op het gebied van waterrijke cultuur en watersport. De provincie Utrecht gaat in haar beleid uit van het concept 'watergedragen landschappen'. De provincies beheren en verdelen de ILG-budgetten via de ILG-gebiedscommissies, waarvan er vier actief zijn in het beheergebied van AGV. De ILG-budgetten worden gevoed door het Rijk en met provinciale bronnen, onder andere ter verbetering van recreatieve stad/land verbindingen en Groene uitwegprojecten.

Gemeentelijk beleid en - verantwoordelijkheid

Gemeenten kunnen hun beleid vastleggen in gemeentelijke nota's over (openlucht)recreatie of als onderdeel van een structuurvisie. In de Structuurvisie Amsterdam vormt recreatie één van de uitgangspunten. Voor AGV is met name relevant dat de structuurvisie perspectief biedt voor grotere waterpartijen zoals de Sloterplas, de Nieuwe Meer en de Gaasperplas om de recreatieve waarde van het water beter te benutten.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor recreatieve voorzieningen zoals aanlegplaatsen, bankjes, picknicktafels, vuilnisbakken, wc's etc. - ook langs water en op dijken. Binnen de bebouwde kom voeren zij deze taken vaak zelf uit, buiten de bebouwde kom delegeren zij de verantwoordelijkheid vaak aan recreatieschappen. In het beheergebied van AGV is er in de provincie Noord-Holland een recreatieschap voor Amstelland (Groengebied Amstelland); daarnaast is ook het recreatieschap Spaarnwoude actief (in de Tuinen van West). Daarnaast zijn er drie Utrechtse recreatieschappen, namelijk voor de Vinkeveense Plassen (Recreatieschap Vinkeveense Plassen), de Loosdrechtse Plassen (Plassenschap Loosdrecht en Omstreken) en in het gebied van en rond de Maarseveense Plassen (Stichtse Groenlanden).

3.2 Beleid, verantwoordelijkheid en regelgeving van AGV zelf

Beleid

"Water om van te genieten" is één van de thema's in het huidige Collegeprogramma van AGV (2009). AGV heeft het beleid vastgelegd in het Waterbeheerplan 2010-2015. Ander relevant beleid staat in de nota "*Beleidsuitgangspunten Onroerende Zaken AGV*" met daarin het beleid van AGV om onroerende zaken te verkrijgen of te vervreemden. Dit beleid is verder uitgewerkt in de "*Praktijkrichtlijnen Onroerende Zaken AGV*".

Regelgeving

De Keur (2011) en de bijbehorende documenten (Keurbesluit Vrijstellingen, Beleidsregels) regelt welke activiteiten wel en niet mogen in en rond het watersysteem en welke voorwaarden er gelden. Doel van de Keur is het borgen van een veilig en gezond watersysteem. AGV toetst allerlei recreatieve activiteiten om te bepalen of de activiteit zonder Keurvergunning is toegestaan (eventueel met melding), of dat er een vergunning nodig is – en zo ja: onder welke voorwaarden een vergunning mogelijk is.

Verantwoordelijkheid

Zoals blijkt uit paragraaf 3.1 is het waterschap in het algemeen niet zelf verantwoordelijk voor voorzieningen op het gebied van recreatief medegebruik, cultuurhistorie of landschap. Vaak zijn recreatieschap, gemeente of provincie aan zet. AGV is wél verantwoordelijk voor beheer en onderhoud van openbare voorzieningen in de volgende gevallen:

- in water/oeveren die eigendom zijn van het waterschap;
met uitzondering van:
 - aanlegplaatsen binnen de bebouwde kom;
 - aanlegplaatsen die in beheer zijn bij anderen.

- bij bruggen en sluizen die in beheer zijn bij het AGV/Waternet (wachtplaatsen, kano-overdraagplaatsen, kluunplaatsen etc.); met uitzondering van voorzieningen in of op het eigendom van derden. In dat geval dient een onderhoudsovereenkomst te worden opgesteld tussen AGV/Waternet en de (oever)eigenaar.

Recreatief medegebruik in relatie tot pacht en eigendom

De aanleg van bijvoorbeeld wandel- en fietsroutes of afmeervoorzieningen zoals kanosteigers moet in overeenstemming met de (publiekrechtelijke) bepalingen uit of krachtens de keur gebeuren. AGV werkt ook als eigenaar mee aan de aanleg van dergelijke routes en voorzieningen. In de *“Beleidsuitgangspunten Onroerende Zaken AGV”* en *“Praktijkrichtlijnen Onroerende Zaken AGV (§ 3.10)”* staat hoe en onder welke randvoorwaarden AGV omgaat met recreatief medegebruik als het eigendom van AGV betreft.

Als AGV de grond reeds aan iemand heeft verpacht of verhuurd, kan medewerking aan de aanleg van wandel- en fietsroutes niet zonder meer worden afgedwongen. In nieuwe pachtovereenkomsten en bij verlenging van een bestaand pacht- of huurcontract wordt een bepaling opgenomen, waarin staat dat de pachter recreatief medegebruik zal gedogen, rekening houdend met de diergezondheid. Algemeen geldt dat AGV geen eisen stelt aan de vorm van recreatief gebruik, anders dan vanuit de keur of andere regelgeving van het waterschap. AGV is onder voorwaarden bereid om mee te werken aan initiatieven voor recreatief medegebruik. Eén van de voorwaarden is dat de initiatiefnemer met de pachter een overeenkomst sluit of afspraken maakt over eventuele nadere voorwaarden, vergoedingen, schadevergoedingen en extra aan te leggen voorzieningen. Het weren van (aangelijnde) honden kan daar onderdeel van zijn. Alleen als AGV zelf initiatiefnemer is van een recreatieve voorziening, zal AGV deze onderhandelingen met de pachter zelf voeren.

Landschappelijke en cultuurhistorische waarden

Voor eigendommen van AGV met een landschappelijke en/of cultuurhistorische waarde gelden het beleid en de richtlijnen zoals vastgelegd in de *“Beleidsuitgangspunten Onroerende Zaken AGV”* en *“Praktijkrichtlijnen Onroerende Zaken AGV”*. Daarnaast gelden voor elementen of objecten met een landschappelijke en/of cultuurhistorische waarde de volgende richtlijnen.

- Bij het opstellen en uitvoeren van stedelijke waterplannen en watergebiedsplannen en bij beheer en onderhoud wordt expliciet rekening gehouden met de adviezen uit de inventarisatie landschaps- en cultuurwaarden. Het advies weegt zwaarder naarmate de vermelde waardering hoger is.
- Bij kadeverbeteringen en dijkreconstructies wordt expliciet rekening gehouden niet alleen met landschaps- en cultuurwaarden langs de kaden en keringen, maar ook **van** de kaden en keringen zelf. Voor de kaden langs de Amstellandse veenrivieren wordt specifiek rekening gehouden met het advies voor maatvoering uit de notitie Kaden langs veenrivieren in Amstelland.

Restauratie van de Oude Molen in Osdorp, onderdeel van de Stelling van Amsterdam

3.3 Beschikbare middelen

De financiering van initiatieven en projecten staat in toenemende mate onder druk in verband met teruglopende overheidsmiddelen en wordt daarmee meer afhankelijk van particuliere bijdragen.

Jaarlijks budget voor recreatief medegebruik en voor cultuurhistorie

Voor (mede)financiering van maatregelen voor recreatief medegebruik is een jaarlijks gelijk blijvend budget van €177.500 beschikbaar.

Voor (mede)financiering van maatregelen om cultuurhistorische (inclusief landschappelijke en architectonische) waarden te behouden, herstellen of ontwikkelen is ook jaarlijks een gelijk blijvend budget van €177.500 beschikbaar.

In totaal bedragen de beschikbare middelen daarmee € 355.000 per jaar.

AGV kan deze budgetten aanwenden voor eigen projecten, of om mee te betalen aan passende initiatieven van derden.

Regulier budget voor (kern)taken

Maatregelen voor recreatief medegebruik die nauw samenhangen met de uitvoering van regulier waterbeheer, nautisch en/of vaarwegbeheer van het waterschap, betaalt AGV in principe uit het budget voor deze taken.

Als herstel van een kunstwerk met monumentale waarde om waterstaatkundige redenen nodig is, betaalt AGV dit uit het reguliere onderhoudsbudget.

Bij de zorg voor landschappelijke waarden is het uitgangspunt dat AGV (mee)betaalt als er een duidelijke samenhang is met de reguliere taken van het waterschap. De financiering gebeurt dan ook vanuit het reguliere budget voor de kerntaken.

Subsidies

Vaak is het mogelijk om subsidie te krijgen van het rijk of de provincies voor maatregelen, als ze passen binnen het rijks-, provinciaal – en/of gemeentelijk beleid. Subsidies verlopen meestal via het ILG-programma of via de monumentenverordening, of in combinatie. Bijvoorbeeld: als een sluis (of ander element) een hoge cultuurhistorische waarde heeft maar geen waterstaatkundige functie meer, dan vindt financiering plaats vanuit ILG (provincie), het cultuurhistorisch budget van het waterschap en eventueel uit gemeentelijke financiering.

Communicatiebudget

In sommige gevallen is het mogelijk om gebruik te maken van communicatiebudget. Het gaat dan om maatregelen of activiteiten die vooral bedoeld zijn voor voorlichting, educatie, communicatie of promotie en die niet direct te koppelen zijn aan een reguliere taak van het waterschap. Bijvoorbeeld een wandel- of kanoroute langs elementen van het watersysteem, met informatie daarover.

Molens en gerestaureerde sluis Westbroek bij Oud-Zuilen

4 Van visie naar praktijk

De speelruimte van AGV voor recreatie, cultuurhistorie en landschap, wordt bepaald door de *verantwoordelijkheid* van AGV voor deze zaken, en het *beschikbare budget*. Beiden zijn beperkt. De kunst is dan ook om kansen te grijpen als ze zich voordoen, slim te combineren en samen te werken met andere partijen. AGV wil de voortgang hierbij monitoren met de volgende indicator:

Indicator: Percentage van het aantal eigen plannen (watergebiedsplannen, dijkreconstructies, programma technische systemen), waarin aantoonbaar rekening is gehouden met recreatief medegebruik, landschap en cultuurhistorie.

4.1 Kansen onderzoeken en benutten binnen de kerntaken van het waterschap

Maatregelen op het gebied van recreatief medegebruik, cultuurhistorie of landschap voert AGV uit (al dan niet samen met andere partijen)

- Als het project of de maatregel sterk verbonden is met de hoofdtaken inzake het watersysteembeheer of met de taken nautisch beheer of vaarwegbeheer **en/of**
- Als het project betrekking heeft op een eigendom van het waterschap zelf **en**
- Als het project voldoet aan de criteria uit paragraaf 4.3.

Deze maatregelen komen voort uit eigen plannen, zoals watergebiedsplannen, stedelijke waterplannen, inrichtingsplannen, dijkverbeteringsplannen, plannen voor waterberging en (groot) onderhoudsplannen. Het opstellen van een dergelijk plan is in het algemeen een goede gelegenheid om te inventariseren welke knelpunten en wensen er zijn ten aanzien van de beleving en het recreatieve gebruik, welke maatregelen er mogelijk zijn om de belevingswaarde te vergroten en knelpunten op te heffen en welke kansen er liggen voor samenwerking met andere partijen. Het meenemen van recreatieve en landschappelijke doelstellingen maakt expliciet onderdeel uit van het planproces. Projecten op het gebied van cultuurhistorie komen verder ook voort uit een inventarisatie uit 2002, waarbij AGV ca. 300 watergerelateerde cultuurhistorische objecten en elementen in beeld heeft gebracht. Het waterschap voert een beleid voor behoud of herstel en daarnaast voor etalering van deze objecten en waarden. AGV actualiseert in 2011 de inventarisatie uit 2002. Op grond daarvan komt er in 2012 een nieuwe lijst met elementen voor herstel in de komende jaren.

Voorbeelden van maatregelen die samenhangen met de taken van het waterschap inzake het watersysteembeheer, nautisch beheer of vaarwegbeheer:

- *reconstructie Amstelkade (mogelijkheden aanleg fietspad, zichtbaar maken van de voormalige Nessersluis);*
- *maatregelen Diemberbos gericht op vergroten van beleving van water;*
- *kansen grijpen voor 'win-win'-situaties, bijvoorbeeld bij het creëren van waterberging of de aanleg van natuurvriendelijke oevers;*

- *cultuurhistorische uitstraling vergroten bij onderhoud van gebouwen of kunstwerken.*

4.2 Meewerken en/of –betalen aan passende initiatieven van anderen

Het meewerken en/of –betalen aan initiatieven van anderen doet AGV

- Als de maatregel een relatie heeft met recreatie op of aan het water/waterkering **en/of**
- Als de maatregel betrekking heeft op watergebonden cultuurhistorische of landschappelijke waarden **en**
- Als de maatregel voldoet aan de criteria uit paragraaf 4.3.

Maatregelen van anderen kunnen komen van provincies, gemeenten of recreatieschappen, maar ook van belangenorganisaties of samenwerkingsverbanden.

Recreatieschappen in het beheergebied van AGV zijn: het Groengebied Amstelland en Recreatieschap Spaarnwoude in Noord-Holland en het Recreatieschap Vinkeveense Plassen, het Plassenschap Loosdrecht en Omstreken en de Stichtse Groenlanden in Utrecht.

Bij belangenorganisaties kan het gaan om landelijke en overkoepelende organisaties, maar ook om organisaties die op lokaal of regionaal niveau actief zijn.

AGV bepaalt niet welk type recreatie waar gewenst is; AGV kan alleen meewerken aan initiatieven van anderen. Tussen verschillende typen recreatie onderling of tussen recreatie en landschap kunnen dilemma's zijn. Het draagvlak dat een bepaald initiatief geniet bij andere betrokken partijen en belangen is daarom één van de toetsingscriteria voor medewerking.

Voorbeelden van belangenorganisaties voor recreatie, cultuurhistorie en landschap

ANWB; HISWA; Recron; Stichting Recreatietoervaart Nederland (SRN); Watersportverbond (KNWV); Nederlands Platform voor Waterrecreatie (NPvW); Koninklijke Schuttevaer; Ondernemersvereniging Passagiersvaart Gooi & Vechtstreek; BBZ; LTO; Nederlandse Kano Bond (NKB); Toeristische Kano Bond Nederland (TKBN); Stichting Electricch Varen; Koninklijke Nederlandse Schaatsenrijders Bond (KNSB); Sportvisserij Nederland; interProvinciale Organisatie Sportvisserij (POS); Sportvisserij NoordWest Nederland; Wandelplatform-LAW; Nederlandse Wandelsport Bond (NWB); NEMO; Stichting Landelijk Fietsplatform; Fietsersbond; plaatselijke hengelsportverenigingen, ijsclubs, wandelverenigingen, roei- en kanoverenigingen, enz.; Natuurmonumenten; Staatsbosbeheer; Goois Natuurreservaat (GNR); Het Utrechts Landschap; Landschap Noord-Holland; Cultureel Erfgoed Noord-Holland; Utrechtse Molenstichting; Landschap Erfgoed Utrecht; Stelling van Amsterdam; Beschermers Amstelland; Bond Heemschut; plaatselijke natuur- en milieuorganisaties; lokale historische verenigingen.

Voorbeelden van samenwerkingsverbanden

Werkgroep Recreatie de Venen; Nieuwe Hollandse Waterlinie; Groene Hart; Gewest Gooi en Vechtstreek; Vechtplassencommissie; Het Vechtsnoer.

Verder kunnen maatregelen ook voortkomen uit plannen waarin AGV participeert, zoals stedelijke waterplannen (Diemen, Weesp, Amsterdam Zuidoost) en ruimtelijke ordeningsplannen (de Natuurboulevard; Amstelgroen; de Groene As).

Voorbeelden van meewerken en/of -betalen aan initiatieven van anderen

- *medefinanciering van milieuservicepunten;*
- *medefinanciering van openbare aanlegplaatsen en trailerhellingen;*
- *medefinanciering van overstapplaatsen voor kano's en schaatsen;*
- *pro-actief meedenken en participeren in plannen van derden om bijvoorbeeld wateren open te stellen voor bepaalde vormen van watersportrecreatie;*
- *bevorderen van de toegankelijkheid van oevers en keringen;*
- *medefinanciering van vissteigers, visstoepen of andere visstekken;*
- *medefinanciering van openbare voorzieningen, bijvoorbeeld overstapjes bij wandelpaden, rustplekken en informatie bij eigendommen van het waterschap.*
- *bijdrage aan de exploitatie van een poldermolen;*
- *inrichting van een educatieve ruimte en expositiemateriaal in het bezoekerscentrum bij het oude gemaal de Ronde Hoep;*
- *plaatsen van een picknicktafel met informatie;*
- *samenwerken met anderen aan beheer, onderhoud en recreatieve ontsluiting van de drie waterlinies en andere watergerelateerde cultuurhistorische werken;*
- *binnen de kerntaak waterbeheer meewerken aan landschapsplannen van provincies en gemeenten.*

4.3 Criteria voor beoordelen en prioriteren van plannen

Omdat de middelen beperkt zijn heeft AGV criteria nodig om te kunnen beoordelen of een maatregel in aanmerking komt voor uitvoering, medewerking en/of (mede)financiering en om zonodig de prioriteit te kunnen bepalen. Deze criteria gelden zowel voor eigen plannen als voor initiatieven van derden.

Beoordeling

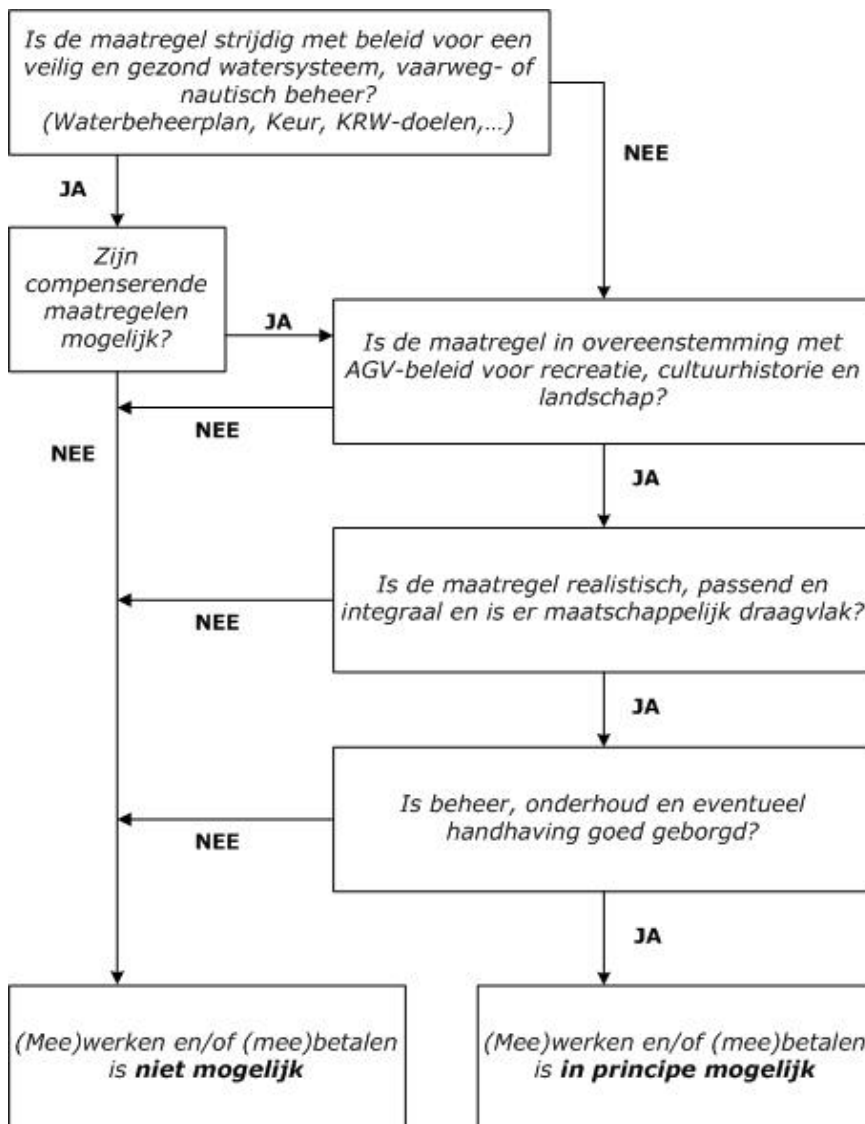
Een maatregel komt in principe in aanmerking voor (mee)werken of (mee)betalen

- Als de maatregel niet strijdig is met de hoofdtaken inzake het watersysteembeheer (veilig, voldoende en schoon water), en daarnaast met de taken ten aanzien van nautisch beheer en/of vaarwegbeheer; **en**
- Als de maatregel in overeenstemming is met het beleid van het waterschap voor recreatief medegebruik, cultuurhistorie en/of landschap (§ 3.2) **en**
- Als de maatregel realistisch, passend (in bijvoorbeeld het betreffende watergebiedsplan) en integraal (in samenhang met de omgeving) is en kan rekenen op maatschappelijk draagvlak (hetgeen bijvoorbeeld blijkt uit een financiële bijdrage van anderen zoals provincies, gemeenten, Rijk of particulieren) **en**

- Als het beheer en onderhoud goed en duurzaam zijn geregeld en eventuele handhavingsmaatregelen goed geborgd zijn **en**
- Als niet een andere partij of organisatie aanspreekbaar is op de financiering van de maatregel.

Als een maatregel strijdig is met het beleid (Waterbeheerplan) en regelgeving (Keur) voor het watersysteembeheer, nautisch- of vaarwegbeheer van het waterschap, komt deze niet in aanmerking voor medewerking en/of (mede)financiering, tenzij er compenserende maatregelen mogelijk zijn die deze strijdigheid opheffen. Met name de doelstellingen voor veiligheid en de doelstellingen voor waterkwaliteit vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) wegen zwaar. Een maatregel mag niet leiden tot een achteruitgang of een belemmering vormen voor het bereiken van de doelstellingen.

Figuur 1: afwegingskader voor (mee)werken of (mee)betalen aan maatregelen op het gebied van recreatie, cultuurhistorie of landschap

Bij de toets of de maatregel in overeenstemming is met AGV-beleid voor recreatie, landschap en cultuurhistorie kan voor het specifiek toetsen van maatregelen op het gebied van landschap en cultuurhistorie de interne Adviesgroep Architectuurbeleid en Cultuurhistorie ingeschakeld worden. Deze toetst plannen van AGV/Waternet en brengt hierover advies uit aan de directie van Waternet. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het ontwerp van een gemaal of een plan voor een dijkreconstructie.

Prioritering

De middelen zijn beperkt, en dus kan het nodig zijn om prioriteiten te stellen. Maatregelen krijgen meer prioriteit als ze voldoen aan één of meer van de volgende aspecten – hoe meer aspecten van toepassing zijn, des te hoger de prioriteit:

Extra prioriteit	
De maatregel heeft een toegevoegde waarde (win-win-situatie) voor het watersysteem (waterkwantiteit, waterkwaliteit, ecologie).	+++
De maatregel heeft een toegevoegde waarde voor vaarweg- of nautisch beheer.	+++
De maatregel komt voor in de top-10 van te herstellen water-gerelateerde cultuurhistorische elementen.	+++
De maatregel draagt bij aan een grotere belevingswaarde van het watersysteem.	++
De maatregel betreft een eigendom van het waterschap.	++
De maatregel draagt bij aan een grotere kennis over het water(systeem) in relatie tot zijn omgeving.	+
De maatregel past in het duurzaamheidsbeleid van AGV/Waternet.	+
De maatregel draagt bij aan de naamsbekendheid van het waterschap.	+
De maatregel heeft betrekking op 1 van de 3 waterlinies.	+

Deze aspecten zijn afgeleid uit het collegeprogramma en het Waterbeheerplan.

Procedure selectie van maatregelen

Voor de selectie van maatregelen is de procedure als volgt. Bij aanmelding van een maatregel of voorstel beoordeelt AGV aan de hand van de criteria voor toetsing en prioritering of deze in aanmerking komt voor medewerking en/of (mede)financiering en bepaalt zo nodig de prioriteit. Het besluit tot een eventuele financiële bijdrage van een maatregel gebeurt op het moment dat het voorstel gereed is voor besluitvorming hierover. Dit betekent dat het voorstel zodanig uitgewerkt en voorbereid moet zijn dat het gereed is voor uitvoering. Bij uitputting van het beschikbare jaarlijkse budget kan besloten worden om de uitvoering naar het volgende jaar door te schuiven of om de uitvoering over meerdere jaren te verdelen.

Deze procedure geldt ook voor voorstellen van derden, die cultuurhistorische waarden betreffen. Voor elementen of objecten met cultuurhistorische waarden die AGV in eigendom heeft geldt daarnaast, dat AGV vanuit het watererfgoed maatregelen voor herstel prioriteert. Deze prioritering is gebaseerd op de waarde van het object, de adviezen en de benodigde maatregelen. De inventarisatie uit

2002 wordt in 2011 geëvalueerd en geactualiseerd. Op basis daarvan wordt in 2012 een (nieuwe) lijst met elementen of objecten om te herstellen opgesteld.

Schaatsers op het Hilversums Kanaal, 2009

4.4 Meedenken in landelijke en regionale platforms

Meedenken in landelijke en regionale platforms doet AGV

- Als het platform raakt aan waterschapsbelangen **en**
- Als het platform koersbepalend is **en/of**;
- Als het platform kansen biedt voor samenwerking en aangaan van allianties met derden.

Platforms waaraan AGV deelneemt, ambtelijk en/of bestuurlijk

- *Enveloppe commissies Nieuwe Hollandse Waterlinie;*
- *Overlegplatform Stelling van Amsterdam;*
- *Gebiedscommissies ILG (Amstel, Gooi- en Vechtstreek; De Venen; De Utrechtse Vecht en Weiden; Zuidwest/Rijnland);*
- *Groene As;*
- *Visstandbeheercommissie AGV.*

4.5 Communicatieplan

AGV kiest vooral de insteek van *samenwerken* met andere partijen aan het bevorderen van recreatie, cultuurhistorie en landschap. Die samenwerking bestaat al in diverse samenwerkingsverbanden (zie 4.2), in het relatiebeheer met diverse organisaties en via het sponsorbeleid. Meer samenwerking is mogelijk door meer bekendheid te geven aan de rol die AGV kan en wil spelen. Dat begint met goede informatie over het onderwerp op de website van AGV. Op de website komt informatie over

- Het type maatregelen waaraan AGV wil bijdragen (voorbeelden);

- De manier waarop mensen ideeën kunnen aanmelden op het gebied van recreatie, cultuurhistorie en landschap;
- De randvoorwaarden en criteria die gelden voor facilitering door AGV (afwegingsschema fig.1);
- Eventueel een formulier voor een aanvraag voor een financiële bijdrage bij AGV;
- Een link naar de nota recreatief medegebruik, cultuurhistorie en landschap.

Egeltjesbos: een natuur-, recreatie- en waterbergingsgebied in één

Referenties

1. ANWB, 2009. Het Groene Hart mooi dichtbij, ANWB-visie op de recreatieve inrichting van het Groene Hart.
2. Bureau Lantschap, 2007. Kaden langs veenrivieren in Amstelland. Aanvullend advies bij nota Omgaan met landschaps- en cultuurwaarden van water en waterkeringen.
3. College programma AGV 2009.
4. Dienst Waterbeheer en Riolering (DWR) / hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV), 2003. Verbeteren recreatief medegebruik van wateren, oevers en waterkeringen.
5. Gemeente Amsterdam. Structuurvisie Amsterdam
6. Grontmij 2009. Recreatief medegebruik waterkeringen Amstelland & Vechtstreek. Deel 1 – haalbaarheidsstudie. Deel 2 – kaartenbundel.
7. Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht, 2009. Keur AGV 2009.
8. Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht, maart 2000. Nota Architectuurbeleid AGV.
9. Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht, 2002. Water van Niveau.
10. Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht, 2002. Nota Omgaan met landschaps- en cultuurwaarden van water en waterkeringen.
11. ILG Gebiedscommissie Amstel, Gooi en Vechtstreek, augustus 2009. Uitvoeringsprogramma Recreatief Routenetwerk ILG-AGV 2009-2014.
12. Kenniscentrum Recreatie, april 2009. Waterschappen aan de wandel, Recreatief medegebruik nu en in de toekomst.
13. Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 2009. Nederland in Zicht, Water en Ruimtelijke ontwikkeling in Nederland.
14. Ministerie van Infrastructuur en Milieu, juli 2011. Ontwerp Rijksstructuurvisie Infrastructuur en Ruimte.
15. Provincie Noord-Holland, 2010. Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, en bijbehorende digitale informatiekaart.
16. Provincie Noord-Holland. Waterplan provincie Noord-Holland.
17. Provincie Utrecht. Waterplan provincie Utrecht.
18. Waternet, 2008. Beleidsuitgangspunten Onroerende Zaken AGV. Vastgesteld door het Algemeen Bestuur van AGV op 2-10-2008.
19. Waternet, 2010. Praktijkrichtlijnen Onroerende Zaken AGV. Vastgesteld door directie op 16-6-2010.
20. Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, 2010. Waterbeheerplan Amstel, Gooi en Vecht (AGV) 2010 – 2015.
21. Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, december 2009. IJsnota Amstel, Gooi en Vecht. Een draaiboek voor waterbeheer tijdens vorst.
22. Waterwet.